

Eerste Kerstdag 2019

GEEN ANDERE NAAM DAN DE NAAM VAN JEZUS

Bijbellezingen: Lukas 2,1-21 en Handelingen 4,1-12

Waarom heet Jezus eigenlijk Jezus? 'Er is geen andere naam waardoor wij mensen gered moeten worden', zo zegt Petrus zelfs heel krachtig (Handelingen 4:12). Maar waarom nu deze naam *Jezus*? ... Met Julia uit de beroemde tragedie 'Romeo and Juliet' zou je kunnen zeggen 'what's in a name?' Wat maakt de naam uit? Julia vergelijkt haar geliefde Romeo met een roos. Als de roos een andere naam had gehad, dan had deze nog net zo heerlijk geroken: 'What's in a name? A rose by any other name would smell as sweet'. Nu, daarover gaat het in deze preek: wat deze naam 'Jezus' te zeggen heeft. Ik hoop dat het straks duidelijk zal worden dat in de naam die Jezus met Zijn geboorte (of: eigenlijk al voor Zijn geboorte) heeft gekregen eigenlijk alles al is gezegd over hoe geweldig bijzonder het Kerstfeest is.

Dat zal ik straks dus proberen uit te leggen hoe veelzeggend deze naam 'Jezus' is, maar toch eerst nog even naar Julia uit Romeo en Julia. Want dat 'what's in a name' lijkt in eerste instantie ook wel een beetje het geval te zijn in de geboorteverhalen van Jezus die Lukas en Mattheus ons overgeleverd hebben. Bij het bezoek van de engel aan Jozef - waar Mattheus ons over vertelt - zegt de engel 'je zult Hem de naam Jezus geven, want Hij zal Zijn volk redden van hun zonden'. Maar verder zegt de engel niets over de naam. Bij het bezoek van de engel aan Maria - waar Lukas over schrijft, - horen wij zelfs helemaal geen uitleg over de naam. En de herders in het veld hebben ook geen naam van het Kind ontvangen, waar ze naar op zoek moesten gaan. En als op de achtste dag de officiële naamgeving plaatsvindt door Jozef en Maria, dan horen wij alleen als verklaring voor de naam 'Jezus' dat dit de naam was die de engel al had voorzegd. Men lijkt niet zoveel gewicht aan de naam te geven. Misschien is dat ook wel logisch, want het was een heel gewone jongensnaam. Waarschijnlijk zelfs een van de meest gekozen jongensnamen uit die tijd. Jan of Henk in onze cultuur, alhoewel in 2018 de meest gekozen jongensnaam 'Lucas' was. (Dat vind ik dan wel weer bijzonder, als wij het nu over Lukas hebben.) Een heel gewone jongensnaam de naam Jezus. Maar juist *dat*, dat heel gewone, is dan ook gelijk wel heel veelzeggend: Jezus is dus echt heel gewoon mens geworden, zoals wij. Werkelijk in alles heel gewoon mens geworden, tot en met Zijn naamgeving toe. De meest gekozen naam van rond de jaartelling. ... *God, de God Wiens Naam door de joden niet eens uitgesproken wordt, zo veel ontzag heeft men voor de heilige Naam van God, zo groot en verheven is God..., deze God komt tot ons als een mens... en neemt de meest alledaagse naam aan die er maar bestond: Jezus.*

Maar aan de andere kant – en daar wil ik het nu verder over hebben: die naam Jezus was dan misschien wel heel alledaags voor die tijd, de *betekenis* van die naam is alles behalve alledaags. 'Jezus' dat is de Griekse versie van de Hebreeuwse naam 'Jozua'. Jezus en Jozua zijn dus dezelfde namen, maar dan in een andere taal. Nu, de naam Jozua (en ook dus de naam Jezus) betekent: de HEERE redt. Of: de HEERE is redding. En daarmee zeg je toch wel heel veel... Misschien dat deze naam Jezus (of: Jozua) dan ook niet zomaar rond de jaartelling zoveel bij het volk Israël voorkwam. Men leefde namelijk toentertijd onder de Romeinse overheersing en men verlangde naar bevrijding, naar redding. Bevrijding van de Romeinen. Men hoopte op een nieuw tijdperk. Een tijdperk van vrede. Een tijdperk waarin er ook weer eenheid onder het hopeloos verdeelde volk zou komen

met al haar godsdienstige stromingen en politieke overtuigingen. Men verlangde naar redding. Naar de HEERE Die redt. Jozua, Jezus: de HEERE is redding. Jezus, Jezus uit Bethlehem, zou niet alleen maar een vooruitwijzing blijken te zijn naar die redding die de Heere God zal brengen. Hij is Zelf de Redder van God gezonden. Zijn naam, dat is Hijzelf ten voeten uit. *Hij is de Redder. In Hem is de reddende God Zelf verschenen.*

Maar wat is nu precies die redding die God door de geboorte van Jezus brengt? Ik vind het best lastig om dat te omschrijven. Misschien heeft u dat ook wel: wij zingen en vieren tijdens de Kerstdagen wat af, wij zijn er al weken mee bezig en wij horen tussendoor de kritische noot: 'het gaat niet alleen om al dat eten en die mooie kleding enzovoort hoor!' Nu, o.k., maar waar gaat het dan wel over?

De engel heeft het zo aan Jozef verteld, heel kernachtig: *je zult Hem de naam Jezus geven, want... Hij zal Zijn volk zalig maken (Hij zal Zijn volk redden) van hun zonden.* Wij vieren met het Kerstfeest dus dat onze zonden worden vergeven. Ik zal daar straks nog wat meer over vertellen, maar ik vraag mij af of alle mensen op de Eerste Kerstdag naar de kerk komen om te vieren dat hun zonden worden vergeven. Het woord 'zonde' heeft een nare klank: zwaar, ernstig. Het roept een beeld op van een God Die wil straffen, of Die misschien wel 'moet' straffen. En omdat wij dat op een of andere manier allemaal lastig vinden maar toch het woord 'zonde' niet overboord kunnen gooien, zie je ook een andere beweging in de kerk, namelijk een stroom van positiviteit dat God liefde is en dat God vooral niets liever doet dan vergeven. Een God Die van je houdt en je aanvaardt en je knuffelt, ondanks dat er misschien wel wat aan je mankeert, maar goed, 'Hij weet wat van Zijn maaksel is te wachten'. ... Maar of je nu bij je niet-christelijke buurman aanbelt met het ene verhaal over de straffende God en dat je buurman zich vanwege zijn zonden moet bekeren..., of dat je met het andere verhaal aankomt over de God Die heel graag vergeeft ..., met beide verhalen kan hij waarschijnlijk niet zoveel. Want een God Die straft, dat is geen prettig verhaal. En een God Die graag vergeeft, 'nou, ik ben heel blij voor je dat je daar zo blij van wordt, maar ik heb het niet zo nodig, ik voel mij niet zo'n zondaar', zo zou waarschijnlijk het antwoord van je buurman zijn. En misschien dat je hem ook nog wat kan begrijpen...

'Je zult Hem de naam Jezus geven, want Hij zal Zijn volk redden van hun zonden' Zo werd de geboorte van Jezus aangekondigd...

Ik las pas geleden een uitleg van dit 'vergeven van zonden' die mij best wel aansprak, van de anglicaanse theoloog N.T. Wright. Ik weet niet of ik alles van deze theoloog klakkeloos overneem, maar wat ik zo mooi vond, is dat hij schreef: *'achter die woorden 'vergeven van zonden' zit een heel groot verhaal.* Het gaat niet slechts om allemaal losse mensen – u, jij en ik - met allemaal onze eigen zonden, waar wij vervolgens vergeving voor moeten ontvangen om straks naar de hemel te kunnen gaan. Dat is veel te individualistisch, veel te smal gedacht. Nee, in Jezus, in de vergeving van de zonden, heeft God een heel nieuw begin gemaakt *met deze wereld. Er is een heel nieuw tijdperk aangebroken!* Het gaat niet alleen om jouw zonden en jouw vergeving en jouw plaatsje in de hemel... nee, het gaat om een nieuw begin met het volk Israël... en daardoor een nieuw begin met de hele wereld. Het gaat om Gods Koninkrijk dat is gekomen en dat straks in al Zijn heerlijkheid zal schitteren en hemel en aarde zal vervullen. Het gaat om hoop voor heel deze wereld!

Wat bedoelde deze theoloog? Nu, zo begon hij zijn betoog: wij zijn allemaal geschapen als mensen met een verantwoordelijkheid. Wij hebben allemaal de verantwoordelijkheid gekregen om God de Schepper te eren en Zijn schepping te beheren en te verzorgen. Adam en alle mensen na hem zijn geschapen met een roeping. Jij bent dus geroepen, hoe dan ook. Geroepen om God te eren en om voor elkaar en voor de wereld te zorgen ... Maar wij mensen zijn

allemaal andere goden gaan dienen naast of in plaats van God: onszelf bijvoorbeeld. Of: macht. Of: seksualiteit. Of: het leven. Of: je partner. Of wat dan ook. Het ging mis met de mensheid. ... Het volk Israël werd vervolgens door God geroepen om een nieuw begin met God te mogen maken, maar ook het volk Israël kon ondanks alle zorg en liefde van God niet aan haar roeping beantwoorden. God stuurde haar daarom in ballingschap, in gevangenschap. De eerste mens, Adam werd als straf voor het verzaken van zijn verantwoordelijkheid buiten het paradijs geplaatst. Het volk Israël werd als straf voor het verzaken van haar verantwoordelijkheid buiten het Beloofde Land geplaatst. De vertrouwelijke omgang met God was daarmee voorbij. Het leven is Gods nabijheid was gebroken. De wereld en haar Schepper, Israël en haar God waren mijlenver uit elkaar komen te staan.

Maar wat is er nu gebeurd met het Kerstfeest? God heeft de stap tot ons gezet! Allereerst tot Zijn volk Israël! God begon waar Hij was geëindigd: bij het volk Israël en hun specifieke roeping. God komt tot hen terug. Daarom sprak de engel ook in de Kerstnacht tegen de herders over grote blijdschap die voor heel het volk zal zijn.' En daarom zongen Zacharias en ook Maria over de verlossing van Zijn volk en de redding van Israël. God heeft Zijn volk dat al die eeuwen in ballingschap en vervolgens onder de heerschappij van de Romeinen heeft geleefd, weer opgezocht! De zonden zijn vergeven! De straf van de ballingschap is nu verleden tijd! Troost, troost, mijn volk! God is weer tot Zijn volk gekomen. Niet in een tempel, ook al stond er nog een kolossale tempel in Jeruzalem, maar in... Jezus. ... God is in Jezus tot Zijn volk gekomen en heeft de vertrouwensbreuk weer geheeld... En deze geheelde breuk betekent tevens genezing voor heel de wereld.

De vergeving van zonden, dat is dus niet alleen vergeving van alle verkeerde daden, 'zand erover'..., nee, die vergeving van zonden staat symbool voor de hele nieuwe werkelijkheid die er is gekomen: wij mogen door Jezus weer met God in verbinding staan! Immanuël! God met ons! God is tot ons gekomen! En wij mensen mogen daarom nu ook onze roeping die wij van God hadden ontvangen weer opnieuw gaan beantwoorden: God eren en de naaste dienen en zorg dragen voor de schepping. Geleid en geholpen door Gods Geest. De mensen mogen weer in vrijheid leven met God en met elkaar, zoals zij altijd al bedoeld waren. Wij hoeven niet meer onder het juk van al die goden te leven die ons leven voorheen bepaalden: geld, macht, seksualiteit, prestaties en alle goden waar wij mensen onze tijd en aandacht aan opofferen... Een nieuwe tijd is aangebroken! In Jezus ging God Zelf de pijn op Zich nemen van de breuk die er is gekomen tussen God en mensen. God wil weer met al Zijn liefde en zorg met ons verbonden zijn: Immanuël, God met ons. En de macht van de afgoden, waar wij ons aan hadden uitgeleverd, is gebroken. De mens mag God weer dienen in vrijheid, in liefde, in toewijding, in verantwoordelijkheid voor de medeschepselen en de hele schepping. En straks... straks zal deze wereld *helemaal* worden nieuw worden gemaakt. Dan zijn wij eindelijk weer terug in het paradijs waar God met Adam begonnen is of misschien wordt het nog wel mooier. Dat alles zit er in dat ene zinnetje 'want God zal Zijn volk redden van hun zonden' besloten.

Even terug, want ik kan me voorstellen dat u onderweg misschien bent afgehaakt...: de naam Jezus betekent 'de HEERE is redding'. Die redding, dat is de vergeving van de zonden, zo vertelde de engel. Maar het gaat dus niet alleen om jouw slechte daden die God je kwijtscheldt en waardoor je vervolgens bij Hem in de hemel mag komen. Achter die 'vergeving van zonden' gaat een veel grootsere en een geweldige mooie werkelijkheid schuil: God wil met ons in verbinding staan, zoals Hij ons heeft bedoeld: verbonden als Schepper en schepsel, als Vader en kind, als vrienden zo vertrouwd. ... En door ons te vergeven en ons aan Zich te binden, mag je loskomen van alles waar je zo door wordt vastgehouden. Je streven naar waardering. Je verlangen naar

geld en goed. Je vechten tegen je onzekerheid en je angsten. Je aanbidden van personen waar je tegenop ziet of die op een of andere manier hun macht over jou uitoefenen. Je stress en volle agenda. Je zelfbeeld. Je meegaan in de massa. Je hoop op mensen of op wat dan ook. Door Jezus mogen wij loskomen van het dienen van onze afgoden en halfgoden... door Hem mogen wij aan God verbonden worden... en als nieuw onze plaats in Zijn wereld innemen: in dienst aan God, in zorg voor de medemens, in verantwoordelijkheid voor de schepping. Het nieuwe tijdperk is aangebroken: Ere zij God en vrede op aarde! En straks zal alles wat niet op deze nieuwe wereld thuishoort voorgoed verdwijnen.

Die naam Jezus is dus inderdaad alleszeggend! God is redding! Ja, het leven kan nog steeds ploeteren zijn. En die afgoden die mijn tijd en aandacht vragen weten nog steeds mijn zwakke plekken te vinden. En ondanks het nieuwe tijdperk is deze wereld nog steeds een wereld die geteisterd wordt door onrecht en die het oordeel te wachten staat. Maar door Jezus mag ik nu al deel uitmaken van die nieuwe wereld. Ik mag nu al die open verbinding hebben met onze hemelse Vader. Ik mag mijzelf aanvaarden, ook met alle vragen en lastigheden die in je leven of een of andere manier vaak niet minder maar eerder meer worden. Ik mag mijzelf geroepen weten om in Gods Koninkrijk te leven en te dienen, met de mogelijkheden en onmogelijkheden die ik heb, bestemd om God te dienen en om in deze wereld voor de ander en voor de schepping er te zijn. En mijn inzet, mijn uiterst bescheiden bijdrage is niet zinloos, is geen druppel op de gloeiende plaat, want eens zal deze wereld zal door God vernieuwd en veranderd worden, wat al mijn hopen en dromen te boven en te buiten zal gaan. Dat is waarom ik zo gelukkig ben met het Kerstfeest, het feest, waarin Jezus – Gods redding – is gekomen. Het is groots..., zo wijds... het overstijgt je kleine leventje en neemt tegelijkertijd je hele leventje met alles wat daarin is in beslag. Heeft het ook al u in beslag genomen... of ben je nog je eigen goden aan het dienen?

Jaren later scherpt Petrus het extra aan: 'er is geen andere Naam onder de hemel gegeven waardoor wij gered moeten worden.' Dit is heel exclusief en heel inclusief tegelijkertijd. Het is heel exclusief: er is geen andere naam waar je je redding, waar je de zin van je leven, je roeping en je bestemming in kunt vinden. Niet in je eigen naam. Niet in de naam van iemand anders. Alleen de naam van Jezus. Geloven dat is niet: winkelen in de supermarkt en een van de kassa's uitkiezen want alle kassa's zijn toch open, het maakt niet uit waar je in de rij staat, je komt vanzelf wel buiten. Geloven is iets anders dan shoppen, het is een keuze met gevolgen. God heeft ervoor gekozen om deze ene smalle, wonderlijke weg te gaan om in Jezus Zijn redding te bieden. Heel exclusief.

Maar dit heel exclusieve Kerstgeschenk is wel voor iedereen bedoeld. Petrus heeft het over 'waardoor wij gered moeten worden', dus: joden, niet-joden, kerkmensen, complete heidenen, iedereen. God maakt geen onderscheid in binnen en buiten, bevoorrecht en kansloos. Het is een Kerstcadeau voor heel de wereld.

Laten wij de wereld laten delen in dat geluk van Kerstfeest. De Heere is redding. In Jezus is er redding. Het nieuwe tijdperk is al 2000 jaar geleden begonnen: Ere zij God en vrede op aarde. Ook jij mag erin delen. U bent geroepen om door Jezus dit nieuwe leven te leven. Dit nieuwe leven met God. Immanuel: God met ons. Tot eer van God, tot zegen voor elkaar en in verantwoordelijkheid voor de wereld.

